نقش هنردرمانی در پرورش مهارت‌های مراقبتی دانشجویان علوم پزشکی: یک مرور نظام‌مند

نویسندگان: زهرا عبدالهی[1*]، حسین زمانی[2]، احسان حجتی نسب[3]، نرگس محمدی[4]

[1] دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه پرستاری داخلی جراحی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران
[2]دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری داخلی جراحی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی یاسوج، یاسوج، ایران
[3]دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران
[4]دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری گرایش روان،دانشکده پرستاری مامایی دانشگاه علوم پزشکی زاهدان،زاهدان،ایران

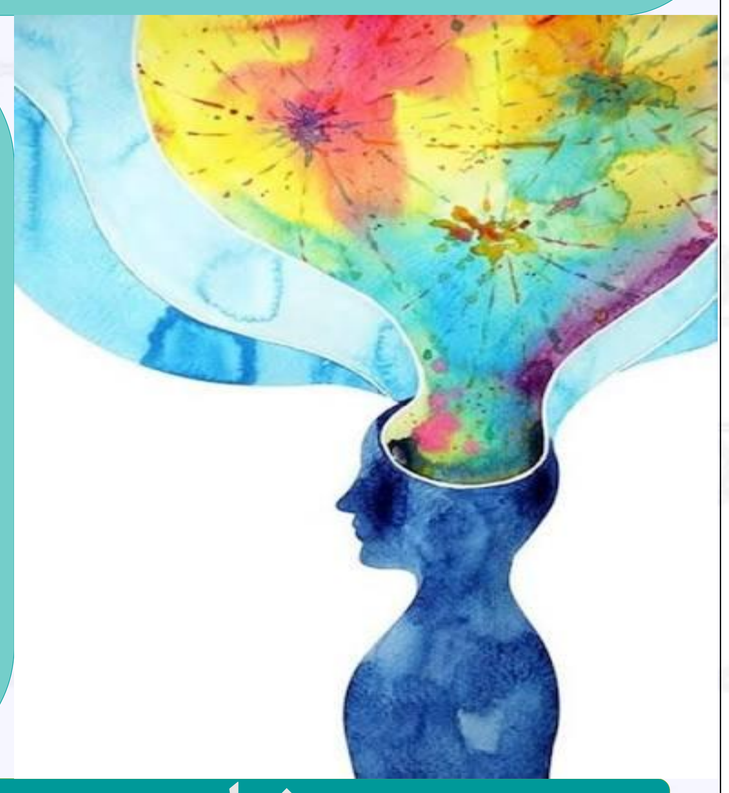

مقدمه

دانشگاه‌های علوم‌پزشکی با چالش‌های مختلفی جهت آموزش مهارت‌های بالینی به دانشجویان مواجه هستند. هنردرمانی روشی است که افراد با خلق آثار هنری احساسات درونی خود را بازتاب می‌دهند و امروزه به عنوان رویکردی نوین در آموزش علوم پزشکی به کار گرفته می‌شود. در جستجوی ما مرور جامعی در این زمینه یافت نشد، لذا این مرور نظام‌مند با هدف بررسی تاثیر هنردرمانی بر مهارت‌های مراقبتی دانشجویان علوم پزشکی صورت گرفت.

مواد و روش‌ها

در این مرور [illegible] با "هنر" و "مراقبت"، "دانشجویان"، در پایگاه‌های بین‌المللی Web of Science, PubMed/Medline Scopus, پایگاه‌های ملی Irandoc , SID , Magiranو موتور جستجوگر Google_Scholarصورت گرفت. در جستجوی اولیه ۵۴ مطالعه به‌دست آمد. معیارهای ورود، انتشار به زبان فارسی/انگلیسی بود. نامه به سردبیر و مقالات ارائه شده در همایش‌ها/سمینارها حذف شدند. محدودیت زمانی اعمال نشد. غربالگری توسط دو پژوهشگر مستقل طبق عنوان و چکیده و سپس متن کامل انجام شد. کیفیت مطالعات وارد شده با استفاده از ابزار JBIارزیابی شد. اختلاف نظرها با نظر ارزیاب سوم رفع گردید. نهایتا شش مطالعه تجزیه‌وتحلیل شد. ملاحظات اخلاقی عدم سوگیری در مراحل انتخاب، استخراج و تحلیل و طبقه‌بندی شواهد رعایت و چکیده طبق PRISMA گزارش شد.

نتایج

مروری بر مطالعات نشان داد، مطالعات در خارج از ایران و عمدتا طی دو سال اخیر انجام شده‌اند و اکثر آن‌ها بر دانشجویان پزشکی متمرکز بوده‌اند. شواهد حاکی از آن است که مشاهده آثار هنری و بکارگیری تکنیک‌های متفاوت هنردرمانی از جمله هنرهای تجسمی، هنرهای تزئینی و هنرهای بیانی؛ مهارت‌های خودمراقبتی و مراقبت از بیمار را در دانشجویان ارتقا می‌دهد. نگریستن به آثار هنری، مهارت‌های مشاهده، خودآگاهی، تفکر انتقادی، احترام به تفاوت‌ها و ارتباط موثر را تقویت کرده؛ سبب پیوند ذهن و قلب شده؛ و نهایتا کیفیت مراقبت‌های پزشکی را ارتقا می‌دهد. هنگامی که مراقبت‌های تسکینی با هنرهای تجسمی مانند نقاشی همراه شوند؛ مهارت مراقبت بیمارمحور و همدلی را در دانشجویان بهبود می‌بخشند. انجام نقاشی‌های هدایت شده توسط استاد نیز می‌تواند سوگیری را در مراقبت از بیمار کاهش دهد. از سوی دیگر استفاده از هنرهای بیانی مانند یادداشت‌نگاری‌های خلاقانه، راهی برای بروز احساسات ناشی از کار کردن در حرفه‌های یاری‌رسان است و به این ترتیب می‌تواند خودمراقبتی و بهزیستی دانشجویان این حرف را ارتقا بخشد. یک مطالعه نیز نشان داد بکارگیری هنرهای تزئینی منجر به بهبود معنادار ادراک دانشجویان پرستاری از آرامش و مراقبت معنوی می‌شود .(P=0.001)

نتیجه گیری

به نظر می‌رسد بکارگیری تکنیک‌های مختلف هنردرمانی می‌تواند مهارت‌های مراقبتی را در دانشجویان علوم پزشکی بهبود بخشد. با توجه به کمبود پژوهش‌ها در این حوزه در ایران، پیشنهاد می‌شود مطالعات آینده تاثیر هنردرمانی بر ابعاد مختلف مراقبت از جمله مراقبت فرهنگی را در میان دانشجویان علوم پزشکی ایرانی بررسی کنند.

کلمات کلیدی:هنردرمانی، مراقبت، دانشجویان، آموزش پزشکی